

בעל השיעורים

ציוני דרך במסכת חיי הגאון רבי אברהם חיים נאה זצ"ל, הידוע במידות ושיעורים שעסק בהם כל ימיו, מרביץ תורה לרבים, ומי שפיאר במאמרו והגותו את דפי 'המודיע' בראשית דרכו ■ שבעים

שנה לפטירתו: תמוז תשי"ד-תשפ"ד

נ. אהרן

הגאון רבי אברהם חיים נאה זצ"ל נולד בעיר הקודש חברון ת"ו לאביו הגאון החסיד המפורסם רבי מנחם מענדל נאה ראש ישיבת "מגן אבות" של השדר חמד. הגאון רבי מנחם מענדל נולד ברוסיה ונודע כעילוי גדול ונלקח לחתן אצל הגאון החסיד המפורסם רבי דובער אשכנזי [רבי בערל קאליסקער] שהיה חתן אצל אדמו"ר הצמח צדק והרבי הפרטי של כ"ק אדמו"ר מהר"ש מליובאוויטש. עקב הצעת שידוך עלה הגאון רבי מנחם מענדל לארץ ישראל והתיישב בעיה"ק חברון, שם למד בחב-רותא יחד עם גיסו רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב אצל הגאון המפורסם רבי שמעון מנשה חייקין גאב"ד חברון.

כמו כן למד עם שר התורה הגאון ה"תורת חסד" מליובלין. בשנת ש"ד חמד נדפסו ממנו כמה תשובות. רבי מענדל נאה היה נאמן ביתם של כ"ק אדמו"ר הרשב"י ואדמו"ר הרי"ץ מליובאוויטש בארץ הקודש. וכשביקר האדמו"ר הרי"ץ בארץ הקודש בשנת תרפ"ט, בא לבקר בביתו ביקור פרטי. וכשנפטר ספרו עליו בעיתון 'קול ישראל' – שהיה בקי בש"ס משניות עם חילופי גירסאות ונוסחאות ושלחן ערוך יורה דעה מלה במלה בעל פה.

בבית גדול זה הפציע אורו של הגאון רבי אברהם חיים נאה ב"ג אייר תר"ן, וכבר בילדותו התפרסם כעילוי גדול שכל רואיו נבאו לו גדולות ונצורות. הגאון האדר"ת כשהגיע להיות רב בירושלים ביחד עם הגר"ש סלנט בא להתפלל על קברי אבות במערת המכפלה בחברון וניגש אליו הילד אברהם חיים ושאל אותו קושיא מתוספות ביבמות על דבריו שהובאו בהסכמה לספר דברי יוסף. האדר"ת רצה לדחותו והחל משא ומתן תורני והאדר"ת נשאר בלי תשובה ובשבת אחר הצהרים הלך לבית הילד לומר לו תשובה.

כשחזר לירושלים אמר לגדולי ירו-שלים שמצא בחברון עילוי שבעילויים, כשנצרך להכין את דרשת הבר מצוה שלו קיבל רשות מה'שדי חמד' להשתמש בספריה שלו לצורך הכנת הדרשה, ולגדול חביבותו של הבחור בא ה'שדי חמד' לבר מצוה ושמע את הדרשה שהכין. בילדותו למד אצל אביו ואצל דודו הגאון רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב גאב"ד חברון.

לאחר הבר מצוה הלך ללמוד אצל הגאון רבי יעקב אורנשטיין ראש ישיבת אהל משה של המהר"ל דיסקין. סדר הלימוד היה שהגאון רבי יעקב היה מגיע לישיבה שואל קושיא בסוגיא והבחורים מכינים את עצמם לשיעור. כשהגיע הגאון

רבי אברהם חיים לישיבה נכנס הגאון רבי יעקב כדרכו ושאל קושיא מיד התחיל משא ומתן על הקושיא שהקשה והתפלפל זמן רב, ולאחר מכן למד הגאון רבי יעקב אורנשטיין חברותא עם הבחור אברהם חיים נאה, וכך כותב הגאון רבי אברהם חיים: באחד הדיונים ההלכתיים ומורי ורבי המובהק הגאון רבי יעקב אורנשטיין. אשר בגיל שמונה עשרה סמכו בסמיכת חכמים בקי בש"ס בבלי ירושלמי ספרי ספרא, הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל נפטר בגיל צעיר. עוד כותב על ישיבת אהל משה שישבו שם על ספסל אחד עשרות בחורים שידעו ש"ס ואף אחד לא עשה ענין מעצמו.

הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין כותב עליו כשהיה בגיל עשרים ואחד, כי מי כמוני יודע ומכיר טוב יקרת האברך החריף ושנן משכיל ביראת ה' מוהר"ר חיים נ"י בהרה"ג מוהר"ר מענדל נ"י מיקירי ציון ומשופרי דשופרי של ירו-שלים עיר קדשנו תובכ"א, אשר לא רבים כמוהו בימינו אלה גם כן השוקדים על דלתי התורה, ומצוה רבה לפרסמו ולהודיע טובו ושבתו במקום שאין מכירים אותו, יהי מכירו ברוך ותומכו מאושר. שהוא עתיד להיות מגדולי ישראל.

הגאון רבי חיים ברוך כותב לו במכתב מענה על ספק בהלכה, ידידו נאמן באהבתו מוקירו ומכבדו כיום ערכו שוחר אשור וטובתו בעולמו ובתורתו. הגאון הריב"ז מצפת כותב עליו יקר סהדותא האברך החריף והבקי ירא שמים מצוין כשם מעלתו חיים נ"י בהרה"ג רבי מענדל נ"י מירושלים עיה"ק ת"ו אברך שכולו מחמדים אשר מעותד להיות מגדולי ישראל הן בתורה והן ביראה כל דאיתלד אמו דכוותי תוליד ואשרי מי שיקרבו, ואשרי למי שהאברך יקר אותו לתורה וליראה. את ההמלצות הנ"ל קיבל כשהיה בגיל עשרים ואחד.

לקרב יהודים לאביהם שבשמים

כבר בצעירותו בגיל עשרים נשלח על ידי דודו הגאון רבי שלמה יהודה ליב אליעזרוב רבה של חברון ת"ו לנסוע לשליחות לחזק את יהודי בוכרה ולהיות להם מנהיג רוחני לפקח על השחיטה שאת בסיסה העמיד רבי שלמה ליב, ולהכניס את הנוער לתורה ולעבודת הבורא, לחזק את הבעלי בתים בשיעורי תורה ולהעמיד את הדת על תילה.

בתוך חודש ימים למד את השפה הבוכרית והתחבב על בני הקהילה, ונהפך למורה הוראה של יהודי בוכרה שרבים הפכו למעריציו על אף גילו הצעיר. עבור בניהם הדפיס את ספרו "חנוך לנער" על

הלכות תפילין לילדי בר מצוה, עם דרשה לבר מצוה בשפה הבוכרית, ולשם הדפסת הספר היה צריך לנסוע מרחק עצום לוורשא כדי למצוא בית דפוס בעברית. כשהיה לוורשא הזדמן לבית הגאון רבי חיים סולובייצק הרב מברסק והתפלפל בלימוד ואמר עליו הגאון רבי חיים סולובייצק האברך הזה מבין טוב בלימוד.

בימים נוראים בשנת תרע"ב היה אצל מורו ורבו כ"ק אדמו"ר הרשב"י מליובאוויטש זי"ע אשר רצה למנותו לראש ישיבה, אך מסיבות שונות הרבר לא יצא לפועל.

ישיבת ארץ ישראל באלכסנדריה

בזמן מלחמת העולם הראשונה הקים במצרים את "ישיבת ארץ ישראל" עבור כמאתיים אברכים תלמידי חכמים שהוגלו מארץ ישראל על ידי הטורקים למצרים. ישיבת ארץ ישראל פעלה כחמש שנים וכל התלמידי חכמים מארץ ישראל למדו שם בהתמדה עצומה ולא ידעו מחסור בגשמיות כל ימי המלחמה והשהיה בגולה, והוא לן בעומקה של הלכה בשהותו במצרים. בספרו שיעורי תורה מביא מהסוחר הנכבד מיקירי ציון הר"ר יצחק דוד מן שהעיד לפניו שראה בעתיקות של מצרים ארון אבן של פרעה תחת ענק אמון, ואורכו כאורך רגל של אדם בזמננו. במשך שהותו במצרים לא פסק פומיה מגירסיה ולא הלך לראות עתיקות, וכן העיד לפני אנשי ביתו הגאון רבי משה הכהן אליבצקי תלמיד החזון איש שאת חמש שנות הלימוד שלמד בגלות באלכסנדריה בהתמדה נפלאה לעולם לא אשכח את הלימוד שהיה שם.

בהחזקת הישיבה ראה נסים גלויים וכל מי שלמד בישיבה לא ידע מחסור בימי המלחמה. במסגרת החזקת הישיבה לא פסח על חלקם של בעלי הבתים ועמך בית ישראל פשוטי העם שהיו ממחזיקי הישיבה במצרים, וחייבר עבורם את הספר "שנות חיים" קיצור הלכות לפי חדשי השנה וסדר השבוע ימי החול ושבת כמנהג הספרדים, בספרו זה למדו בבתי כנסיות במצרים, הספר הודפס בשתי מהדורות ונתחבב על יהודי מצרים והגאון רבי חיים הפך למנהיג רוחני של יהודי מצרים, ותומכו היה תלוי בהתמדה.

בשובו לירושלים

בשובו לירושלים לאחר המלחמה פנה לשקם את מצבם הרוחני של בני ירושלים צעירי הצאן ופתח עבורם את ישיבת

תורת אמת של חב"ד בירושלים. בד בבד נתמנה למזכירו האישי של הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפעלד זי"ע רבה של ירושלים ובתוקף תפקידו כספרא דדיינא של העדה החרדית ניהל את כל ענייני העיר בכשרות המאכלים, שחיטה, שטרי פרוכובל, מכירת חמץ, ניסוח שטרי כתובה שיתאימו לאשכנזים, שעד ימיו היה נוסח הכתובה הירושלמית מעורב נוסח של כתובה אשכנזית וספרדית. ושאר תקנות בית דין, חליצות, היתר מאה רבנים, וניהול דיני התורה ביד רמה שבכולם היה האיש האחראי והמבצע.

"אגודת ישראל" בירושלים

בזמן השלטון האנגלי בארץ לאחר מלחמת העולם הראשונה נוצר מצב שהיהדות החרדית היתה צריכה גוף פוליטי שייצג את צרכי היהודים החרדים בירושלים ובשאר חלקי הארץ, כלפי הרשות השלטת דהיינו האנגלים, שיהיה משקל נגד ההסתדרות הציונית שרצתה להשתלט על היהדות החרדית ולהכתים את דרכה.

רבי אברהם חיים נאה נמנה בין העשרה ראשונים שיזמו את הקמת "אגודת ישראל" בירושלים והיה חבר בועד השבעים חברים של העדה החרדית אשר תחת חסותה עמדה העדה החרדית על כל המכלול בנשיאות ובהכוונת הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפעלד זי"ע"א מרא דאתרא קדישא שנודע כפקחותו העצומה. אחד הדברים הראשונים היה לזרז את היהדות החרדית להקים מוסדות חינוך לבנות, להוציא את עיתון 'קול ישראל' שופרה של היהדות החרדית שבו תתפרסם דעת היהדות החרדית כנגד דעת הציונים שעד אז שלטו על דעת הקהל בעיתונות שהוציאו.

בעיתון "קול ישראל" התפרסמו מאמרים והוראות של רבני אגודת ישראל ומנהיגיו על בעיות השעה שעמדו על הפרק ובו פתח רבי אברהם חיים נאה מדור הלכתי הערות למעשה. העיתון יצא פעם בשבוע. לרגל עשרים וחמש שנים להופעת העיתון יצא גיליון חגיגי ובו מאמרים מגדולי ישראל בארץ. במאמר שפרסם הוא קורא להגדיל את העיתון שיצא במהדורה יומית ולשלב בו מדור כלכלי כדי שלא יצטרכו היהודים החרדים החוקקים למדור כלכלי יצטרכו להשתמש בעיתונים ה'חולונים'.

כמו כן פעל למען הכלל והיה אחראי על השחיטה של העדה החרדית, וכאן אנחנו מוצאים את רבי אברהם חיים נאה שדואג להסדיר בצורה חוקית את מעמד רבני העדה החרדית כמורשים מטעם השלטונות לעשות גיטין וקידושין, וזאת לאחר מאבק ברבני הציונות שרצו לנשל

את רבני העדה החרדית מלערוך גיטין וקידושין ובזכות המאבק הכירו האנגלים כרבני העדה החרדית כגוף מוכר ומוסמך לערוך חופה וקידושין מטעם השלטון האנגלי.

פגישה מדינית ברבת עמון

בשנת תרפ"ג היו שמועות שהאנגלים רוצים להמליך את המלך חיגא' שהיה ברבת עמון על ארץ ישראל ונוצר צורך דחוף ליצור קשר עם הממלכה הירדנית כדי לשמור על האינטרסים של היהדות החרדית ללא אפטרופסות של הציונים. פרופ' ישראל יעקב דיהאן שנודע בקשרי הדיפלומטיים יצר קשר עם המלוכה ובא עמה בקשרים יצר את הקשר, ונקבעה פגישה שבה השתתפו מרן הגר"ח זוננפעלד רבי ראובן שלמה יונגרייז הרב אברהם חיים נאה ופרופ' דה האן.

המשלחת נתקבלה בכבוד מלכים. בתחילת הפגישה בירך הגר"ח ברוך שחלק מכבודו לבשר ודם, המלך כיבדו והושיבו לצידו וברכו אחד את השני ברכת שלומים והכרות. לאחר מכן הוקרא התוכרי שהכינו על מטרת הביקור ויצוג היהדות החרדית על צרכיה, והמלך מצידו השיב בנאום ידידותי וכי הוא מבין את דרישתה של היהדות החרדית.

לאחר מכן נפגשו לפגישות עבודה, וקידוש ה' גדול היה בשעת סעודת הצהרים למשלחת הוגשו פירות ושתייה. לאחר הצהרים וערכה עוד פגישה עם המלך, ולאחר מכן חזרה המשלחת לירושלים. כאשר התפרסם דבר המשלחת, תקפו ראשי הציונים את המשלחת. וכשראו שהחרדים יקבלו את שלהם עמדו ורצחו את פרופ' דה האן, כדי לנתק את הקשר הדיפלומטי של היהדות החרדית.

כעשר שנים לאחר מכן, לאחר פטירת המלך הירדני יצאה משלחת מטעם "אגודת ישראל" והגאון רבי אברהם חיים נאה נסע כחבר המשלחת לתחומי אבליס בירדן, והתקבלו בכבוד.

הפילוג בעדה החרדית

עם קום המדינה נוצרה דילמה בקרב גדולי ישראל כיצד לנהוג, חלק מהציבור החרדי טען שאינו מכיר במוסדות הציונים ואינו רוצה להיות שותף עמהם במדינה, ואילו רוב היהדות החרדית טענה שאין מושג לטעון איני מכיר בזמן שיש גוף ששולט, אלא שצריך ללכת בדרך הביניים להראות את כוחה של היהדות החרדית ולדאוג לצרכיה בצורה מסודרת בחינת 'תן לי יבנה וחכמיה' – ואשר על כן נחלקה היהדות החרדית. רוב הציבור החרדי עברו ל"אגודת ישראל" והחלק השני נשאר במסגרת "העדה החרדית".

לאחר הפילוג היה צורך בהקמת מוסדות חדשים ל"אגודת ישראל" ולשם כך הקים הגאון רבי אברהם חיים נאה את "ועד הרבנים של אגודת ישראל" שעסק במתן הכשרים, בית דין לדיני תורה, ופיקוח על ענייני היהדות החרדית. בזמן הבחירות לכנסת נסע מעיר לעיר ואיגד את כל רבני האשכנזים והספרדים שיחמכו באגודת ישראל. במקביל הוקמה מועצת גדולי התורה שהיא הגוף המתווה את דרכה של היהדות החרדית בכל הנושאים הקשורים ליהדות חינוך חרדי ובעיות השעה שעמדו על הפרק בקום המדינה.

גולת הכותרת "שיעורי תורה"

ספר שיעורי תורה שבו ערך את מידות התורה במידת הסנטימטר ובמשקל הק"ג והליטר הנוהג בימינו. בו בירר את מנהג ירושלים שמקורו מהרמב"ם. עד ימיו היה נהוג בכל מקום ואתר לפי המידות שנהגו שם. בירושלים לדוגמה היו מידות רוטל אונס ואמה משמשות עד ימיו. וכאשר התחיל העולם לעבור למידת הסנטימטר ומשקל הק"ג והליטר יגע במאמצים מרובים לברר את שיטות הפוסקים בענייני השיעורים ולברר את מיקחם של ראשונים, יסוד השיעורים הוא שאם תדע שיעור אחד תדע את כל השיעורים, כי השיעורים אחוזים זה בזה כטבעת בתוך שלשלת.

למשל היות חצי ביצה, הרביעית ביצה ומחצה, ופסק הרמב"ם הרביעית מכילה עשרים ושבע דרהם, ומהגמרא בפסחים קט יוצא שהרביעית הוא כלי המכיל 2 אצבעות על שתי אצבעות ברום שתי אצבעות ועוד חומש אצבע, יכיל רביעית שהוא ביצה ומחצה, וכיון שכל דרהם הוא 3.2 גרם יוצא הרביעית 86 גרם, והיו תראמות מידות האורך למידות הנפח בדקדוק. מרן החזון איש הלך בשיטת הצ"ח שנתקטנו הביצים על חציין וממלא צריך להכפיל את השיעורים לדוגמה הרביעית ביצה ומחצה תהיה שלש ביצים לרביעית, הכוזה חצי ביצה יהיה ביצה לכוזה, זה יסוד המחלוקת בין שיטתו לשיטת מרן החזון איש, האם היה שינוי בעולם מימות בראשית או שעולם כמנהגו נוהג.

שיטתו היא, שעולם כמנהגו נוהג ולא היה שום שינוי בעולם ואנחנו יש לנו מסורת אבותינו בדינו בחינת שאל אביך ויגדך וזקניך ויאמרו לך. שיטת מרן החזון איש מתבססת על דברי הצ"ח בפסחים קט שמדד כלי להפרשת חלה במידת האצבע ונכנסו בכלי חצי מכמות הביצים ופסק הצ"ח שנתקטנו הביצים על חציין וצריך להכפיל את הביצים וכל זה לחומרא, אבל אין להקל בשיעורים שנהגו עד זמנו ויש להם להפריש בלי ברכה לפי השיעור הקטן שהיה נהוג עד ימיו.

כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש אמר על הגאון רבי אברהם חיים נאה שהוא דיין בהגהה שערכנו על ספר שיעורי תורה לפני הדפסתו מחדש מצאנו שם במידה ריבעא דריבעא דפומבדיתא פעם אחת כתוב ריבעא עם יוד ופעם אחת כתוב רבעא בלי יוד בדקנו איך זה כתוב בלשון הגמרא בנגמרא בכבא מצינא ובגמרא בשבת במקום אחד כתוב עם יוד ובמקום שני בלי יוד, זה דוגמא אחת מיני רבים של דיין.

בספר "שיעור מקוה" מהדורה חדשה ליקטנו את תשובות הגאון רבי אברהם חיים נאה מספריו וסדרנום על גוף דברי החזון איש בקונטרס השיעורים ונקרא בשם עמודי עולם.

בשלושים שנה האחרונות יצאו עוררין על משקל הדרהם שלא נמצאו מטבעות דרהם במשקל 3.2 גרם מזמן הרמב"ם במחיצותיו וממילא צריך להקטין את משקל הדרהם. רבי אברהם חיים נאה כתוב בתשובה להרה"ג מנחם צבי אינשטט בענין משקל הדרהם שמביא הרמב"ם שדרהם יש לו שתי משמעות בשפה הערבית אחד ממון (גלדל) והשני משקל. אם ניקח את הפירוש השני שדרהם הכוונה משקל יורדת כל השאלות מהמטבעות שלא נמצאו במחיצותיו, ומשקל הוא דבר יציב שלא משתנה. ובהכרח חייבים לומר שדרהם הוא משקולת, שהרי הרמב"ם אומר בפה"מ בתחילת עירות שמשקל הקמח להפרשת חלה בברכה חמש מאות ועשרים דרהם, היעלה על הדעת שאשה שצריכה להפריש חלה תשים בכף אחת של המאזנים קמח ובכף השני של המאזנים תתחיל לספור חמש מאות עשרים מטבעות דרהם? אבל אם נאמר שדרהם הוא משקולת בסיטת ממילא אפשר לעשות משקולת שתתאים להפרשת חלה. וכן מובא בספר "כסא דברכתא" להגאון רבי משה הכהן נהר נכד רבי חיים פאלאגי ז"ל יש לנו משקולות דרהמים ואוקות ישנים שאל נא לימים ראשונים האם היה שינוי במשקל הדרהם.

מערכת כשרות

במסגרת "ועד הרבנים של אגודת ישראל" היה בין מבסטי מערכת כשרות שתענה על צרכי הציבור החרדי בארץ ישראל שהלך וגדל עם העליה מפזורות העולם למדינה.

כד בכד עם התפתחות התעשייה נוצר צורך לספק תוצרת חלב בהכשר מהודר ונבחרה מחלבת טרה לתת לה הכשר שתספק מוצרי חלב בלי חשש של חילולי שבת ואבקת חלב נכרי ועוד חששות. ובהתקרב שנת השמיטה תשכ"ב, שהיתה פעם ראשונה במדינה בלי אספקת ירקות נכרים מיהודה ושומרון שהיו תחת הממשל הירדני והיה צריך לחפש ירקות נכרים מהחקלאים הערבים שהיו במדינה שהיה בבעלותם קרקעות והתוצרת לא היתה מספקת. בשנת השמיטה תשכ"ב פרסם בעיתון המודיע כתבות ופרסומות לציבור בענייני שמיטה שנאספו והודפסו בספר "קצות השלחן" הערות למעשה, הוראות אלה הם מיסוד השמיטה שנהגו בירושלים בפירות נכרים.

המאבק נגד גיוס בנות

אחת הפרשיות שעמדו על הפרק היתה גיוס בנות שבה נרתם הגאון רבי אברהם חיים נאה בכל כוחו כנגד החוק. הכרח שיצא בחתימתם של גדולי ישראל נוסח על ידו ונכתב בכתב ידו. כל גדולי הדור ללא יוצא מן הכלל נרתמו למאבק בלתי מתפשר נגד חוק גיוס בנות. כמו כן בהפגנה הגדולה נגד חוק גיוס בנות שנערכה בבתי הורשטיין בירושלים ובכל העיר ירושלים היה אחד הנואמים נגד הגיוס של גיוס בנות ושרות לאומי לבנות ישראל.

הקמת עיתון "המודיע"

כאשר הקים נשיאה הנערץ של אגודת ישראל, הרי"מ לוז זצ"ל את עיתון 'המודיע', נמנה הגאון רבי אברהם חיים נאה עם חברי המערכת בהכוונת מי שהיה עורכו הראשון של 'המודיע' רבי יהודה לייב לוז זלה"ה, והמשיך את המסורת שקבע ופתח בעיתון מדור הערות למעשה שעסק בבעיות השעה ההלכתיות, המדור גרר אחריו דיונים הלכתיים.

בקשר הדוק עם רבותיו

בהיותו אחד מהסמכויות הרבניות הגדולות של חב"ד בארץ הקודש היה בקשר רציף עם כ"ק אדמו"ר הריי"ץ ז"ע שמינה אותו לממונה בכולל חב"ד בירושלים, כמו כן משנת תרפ"ו ערך לוח שנה לפי נוסח חב"ד ושלחו לבתי הכנסת של חב"ד ברחבי העולם מטעם כולל חב"ד, וכך נוצר קשר רציף בין כולל חב"ד לאנשי בחוץ לארץ. כאשר הגיע כ"ק אדמו"ר הרמ"ש לאמריקה לאחר השואה היה מתכתב עמו בדברי תורה, במנהגי חב"ד, והיה עמו בקשר רציף, וכך כותב-להרב גרליק הרב דכפר חב"ד שיתיעץ עם הרמ"ש בשאלות בשו"ע הרב כי הוא בקי עצום.

כ"ק אדמו"ר הריי"ץ כותב אליו בזה הלשון ידידי מחותני הרה"ג הנודע לשם תהלה בתוככי גאוני יעקב. ולאחר פטירת הריי"ץ באסיפת רבני חב"ד כשרצו שכ"ק אדמו"ר ז"ע יקבל עליו את הנשיאות כממלא מקום חמיו, עמד בתוקף שנוסח המכתב יהיה כמו שכותבים לאדמו"ר בפועל ולקבוע את הדבר כעובדא, כל נוסח אחר של בקשה מכ"ק שיקבל עליו את הנשיאות הוא לא יחתום עליו, וכך הוה שקיבלו דעתו.

מעשיר את אוצר הספרים

עם שובו מגלות מצרים לירושלים התחיל לחבר ספר הלכתי "קצות השלחן" על שלחן ערוך אורח חיים לפי פסקי הרב בשלחן ערוך שלו ובסידור. ועוד חידושים בהלכה שעסקו בבעיות השעה בעולם המודרני, וכפי שכתב אודותיו הגאון רבי שריה דבלצקי זצ"ל שהיה אחד מגדולי הדור וזכה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ושיפרצו מעינותיו חוצה, שמיום פטירת מרן החזון איש זצלה"ה הרי הוא היה אחד, וכמעט מהיחידים שעסק בכל כוחו בחלק הלכה למעשה ובפרט בדיני שו"ע א"ח ובספריו נתבארו ונתחווירו עשרות עשרות תלי תלי ספיקות וחקירות הלכה למעשה המודמנות תדיר. עכ"ד.

וכן עומד על ספקות בהלכה בעולם המודרני כגון אהל בשבת, בור, רפואה בשבת, חליבה בשבת במשק היהודי, ועוד. ספר "קצות השלחן" מהווה בסיס לפוסקי ההלכה בפרט בהלכות שבת. ונציין לדוגמא את הספר "שמירת שבת כהלכתא" שמביא מאות מפסקיו. כמו כן הלומדים בעיון הלכות שבת ספר קצות השלחן מבהיר הרבה סוגיות סבוכות במסכת שבת. וכל מי שרואה את בירורי ההלכות מקבל בהירות בסוגיות שמברר בספרו אליבא דהלכתא, ועשרות ספרי הלכה שיצאו מאז פטירתו בהלכות שבת מפלפלים בדבריו יוכיחו. דרשתו האחרונה בכנסיה הגדולה של "אגודת ישראל" כמה ימים לפני פטירתו כנציג ועד הרבנים של אגודת ישראל נתכבד לנעול את הועידה הארצית של אגודת ישראל בתמוז תשי"ד שהתקיימה בבניי האומה, ושם דיבר על התפקיד של כל יהודי שיש לו את הענין של וגללו את האבן מעל פי הבאר, שיש לאנשים מועקות על ליבם ותפקידו של היהודי לעזור לחבירו לפרוק את המועקות שעל לבו, ולקרב כל יהודי לאביו שבשמים.

בכ" תמוז תשי"ד בשיא פריחתו השיב את נשמתו לבוראו. סיפר הגאון רבי משה שפיירא זצ"ל כאשר הלך עם הרב מברסק ללויה של הגאון רבי אברהם חיים נאה זצ"ל, אמר לו הרב מברסק, היום הלך לעולמו אחד מהאנשים שהעולם היה עומד בזכותם: זכותו תגן עלינו.